

Klimat- och näringslivsdepartementet
Enheten för cirkulär ekonomi, kemikalier och
strålning
Ämnesråd Jerker Forssell
08-405 39 71
070-389 39 71

Stockholm
2025-12-05

Vår referens
André Nilsson

Dnr
KN2025/01772

Remissyttrande

Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign

Företagarna har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian och vill med anledning av detta framföra följande synpunkter.

Sammanfattning

Promemorian föreslår de nationella anpassningar och kompletterande bestämmelser som krävs för att genomföra EU:s nya förordning om ekodesign för hållbara produkter (ESPR). Syftet är att utse ansvariga myndigheter och ge dem de verktyg som behövs för att utöva marknadskontroll och tillsyn i Sverige. Ekodesignkraven kan vara kopplade till produkternas prestanda eller den information som ska följa med produkten.

Ansaret för marknadskontroll och tillsyn föreslås delas mellan tre myndigheter: Statens energimyndighet, Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen, som utses till ansvariga marknadskontrollmyndigheter inom sina respektive områden. Naturvårdsverket får det specifika tillsynsansaret för förbudet att förstöra osålda konsumentprodukter. Marknadskontrollmyndigheterna ges befogenhet att ta ut avgifter för att täcka kostnader för provtagning och granskning, men endast om en produkt visar sig inte överensstämja med kraven. Naturvårdsverket får även ta ut avgifter för sin tillsyn. Förslagen föreslås träda i kraft i etapper under 2026.

Företagarnas synpunkter

Förslaget att dela ansaret mellan tre olika myndigheter skapar en uppenbar risk för ökad administrativ börda och förvirring för företagen. En företagare som importerar eller tillverkar en produkt kan tvingas ha kontakt med flera olika myndigheter för en och samma produkt, vilket är ineffektivt och krångligt.

Regeringen måste säkerställa en mycket tydlig samordning mellan de utsedda myndigheterna. Det bör inrättas en "en väg in" eller en central kontaktpunkt dit företag kan vända sig med sina frågor, oavsett vilken myndighet som har det formella ansaret. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna måste vara glasklar, inte bara för myndigheterna själva utan framför allt för de företag som ska följa reglerna.

Företagarna har förståelse för principen att kostnader för kontroll av produkter som inte uppfyller kraven ska kunna belasta den ansvarige aktören. Systemet måste dock vara rättssäkert och proportionerligt. De nya avgifterna behöver också ses mot bakgrund av en generell avgiftsstegring och ett stort antal nya avgifter som den här regeringen infört och föreslagit under den här mandatperioden. Generellt ser vi en trend där höjda politiska ambitioner om tunga nya administrativa system som staten önskar införa i allt högre grad ska finansieras av småföretagare via olika avgifter.

Företagarna

Besöksadress: Rådmansgatan 40 | Postadress: 106 67 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00

Företagarna är generellt kritiska till det förhållningssättet, som gör det svårare för svenska företag att bli livskraftiga och konkurrera internationellt, när mindre tid kan läggas på företagets kärnverksamhet.

Direktivet har öppnat för olika finansieringslösningar, antingen genom skattesystem eller nya avgifter. I det här fallet föreslås en delad modell mellan avgift och skatt. En modell där de nya kostnaderna finansieras av skattekollektivet hade varit mer rimlig givet den ökade avgiftsbördan hos företagen. Det är dock positivt att den avgift som föreslås inte direkt ska tillfalla aktuell myndighet, det kan minska risken att skapa incitament för onödigt höga avgifter. Det är också positivt att avgifterna till viss del begränsas till aktörer som faktiskt kontrolleras och de som inte uppfyller kraven. Men det är likväl viktigt att avgifternas storlek måste stå i rimlig proportion till överträdelsens art och omfattning. Det måste finnas en tydlig skillnad mellan medvetet fusk och oavsiktliga administrativa misstag. En oproportionerligt hög avgift för ett mindre fel kan slå hårt mot ett litet företag.

Processen för att fastställa att en produkt är bristfällig och besluta om avgifter måste vara transparent och rättssäker, med tydliga möjligheter för företaget att överklaga och få sin sak prövad.

För en lyckad implementering behöver det finnas stöd och vägledning. De utsedda myndigheterna måste få ett tydligt och resurssatt uppdrag att tillhandahålla praktisk och lättillgänglig vägledning till företagen. Detta inkluderar checklistor, branschanpassad information och en aktiv rådgivningstjänst. Utan ett sådant proaktivt stöd riskerar reformen en orimlig börda för småföretag.

Förbudet att förstöra osålda varor är en av de mest ingripande delarna av förordningen. Det är positivt att de minsta företagen är undantagna, men det finns ändå risk att de påverkas av de nya kraven om större företag skjuter över deras krav på underleverantörer. För att förslagen ska fungera i praktiken krävs tydliga och pragmatiska riktlinjer. Naturvårdsverkets tillsyn och vägledning måste utgå från företagets verklighet. Det måste finnas tydliga undantag för produkter som är osäkra, hälsovådliga eller av andra skäl inte kan återföras till marknaden. Fokus bör ligga på att stimulera och underlätta alternativa flöden som donation, återbruk och materialåtervinning, snarare än att enbart bestraffa. För att förslaget inte ska innebära kostnadsökningar för företagen är det viktigt att implementeringen av reglerna inte gör att det blir dyrare för företag att hantera osålda varor, än alternativet att förstöra eller slänga dem.

Generellt är Företagarna oroad över att förslagen samlat innebär ökade kostnader, tyngre administrativa krav och nya avgifter för redan pressade företagare, vilket i värsta fall kan innebära en konkurrensfördel för varor producerade i länder med betydligt lägre ambitioner. I värsta fall kan verksamheter flytta utomlands och arbeten och skatteintäkter gå förlorade i Sverige.

Med det sagt finns det positiva sidor av förslagen. Det är möjligt att ökade krav om varuinformation och prestanda kan göra information mer symmetrisk mellan konsumenter och producenter.

André Nilsson
Näringspolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna